

ΙΕΡΟΝ ΛΕΠΕΤΥΜΝΟΥ

Ένας άγνωστος αρχαίος χώρος στη Λέσβο

Μάκης Αξιώτης
Ιατρός

Μυρίλος δὲ ὁ Λέσβιος ἐν τῷ ὄρει φησὶν Λεπετύμνω, ἱερὸν Ἀπόλλωνος εἶναι καὶ ἠρώων Λεπετύμνου, ἐφ' ᾧ καθάπερ ἐν τῷ Κράωννι, δύο μόνον εἶναι κόρακας, ὄντων οὐκ ὀλίγων ἐν τοῖς πλησίον τόποις¹.

Ένας κακοτράχαλος δρόμος, που ξεκινά από το πανέμορφο, πετρόχτιστο χωριό, την Πελοπίτη, ανηφορίζει στη δεύτερη κορφή, τη δυτική, του περήφανου βουνού της Λέσβου, του Λεπετύμνου.

Μέσα από μια μοναδική φύση με φτέρες, δενδροειδείς πρίνους, αρκομηλιές, κράταιγους, πηγές και αιώνια βράχια, πλησιάζουμε στα 930 μέτρα, όπου το μάτι βουλιάζει γύρω. Η Μικρά Ασία σε δυο πήχες, ενώ χρωματίζεται αγνά ο ορίζοντας από τη Χίο, τα Ψαρά, την Τένεδο, τη Λήμνο, ίσως κι απ' την κορφή του Αθώ.

Τα βόρεια παράλια του νησιού, μύτες καφετιές και πράσινες, ως πέρα στην αρχαία Αντίσσα. Και στον γκρεμό, που το βουνό πέφτει κατακόρυφα, στα βορινά σύνολα με το γαλάζιο πέλαγος, ανάγλυφη προβάλλει η μητρόπολη του τόπου, η χιλιετραγουδιασμένη Μήθυμνα.

Σαν το βλέμμα στραφεί προς τα ανατολικά, σκοντάφτει σε συμπαγή βράχο, στην ψηλότερη κορφή της Βίγλας (968 μ.), που ξύνει τον ουράνιο θόλο. Εκεί για χρόνια οι "Φρυκτωρίες" μετέδιδαν την είδηση του επερχόμενου κινδύνου, γειμίζοντας τρόμο τα γύρω χωριά.

Στην κορφή που ανεβήκαμε, ένας καφετιός, σχισμένος απ' τα στοιχεία της φύσης βράχος στέκεται κορόνα της. Επιβλητικός, κορυφώνεται με το ασπρισμένο, πετρόχτιστο εκκλησάκι του Αι-Λια. Το βλέμμα αγκυροβολεί, ξεχασμένο πάνω του. Ιερός τόπος. Η λατρεία του αγίου, που τον έτρεφε κόρακας στο ερημητήριο που ζούσε. Δύο κόρακες θέλει και ο θρύλος να φυλάγουν το μνημείο του "Λεπετύμνου", του ήρωα τούτης της γης, που παντρεύτηκε την Μήθυμνα, στα "Τρωικά χρόνια". Τι το πιο λογικό, η κορφή με τον αρσενικό βράχο να δένεται με την κραταιά Μήθυμνα, που άπλωνε ναυχηλικά το ακρωτήρι της στα νερά του Αιγαίου.

Και πραγματικά, ο βράχος δεν φέρει μόνο τις χαρακίες των αγέρηδων του περήφανου βουνού. Το ανθρώπινο χέρι έχει λαξέψει μονοπάτι προς την κορφή, και εκεί έχει "βολέψει" τον χώρο. Κατακόρυφα κομμένα, ολόσια τα βράχια, επίπεδη κορφή, προτειχίσματα στον βοριά.

Μας μένει ο χρόνος.

Μα αυτό φαίνεται επάνω στον βράχο και γύρω από τη ρίζα του. Βρήκαμε γεμάτο τον τόπο από *όστρακα αγγείων*, Πηλός γκρίζος, καλοφτιαγμένος, κόκκινος, λεπτά τοιχώματα, λαβές σχοινοειδείς, "μελαμβαφή" αρκετά κομμάτια. Και σ' ένα μικρό πλάτωμα, κάτω από τον βράχο,

στην κορφή του βράχου 968 μ.
α. Ο Αι-Λιας με το ιερό (930 μ.). β. Η Βίγλα (968 μ.).

Ο Λεπετύμνος της Λέσβου.
α. Ο Αι-Λιας με το ιερό (930 μ.). β. Η Βίγλα (968 μ.).

Κορφή Αι-Λια - Λεπετύμνου.

Λαξευμένη η κορφή του
Ιερού βράχου. Αι-Λιας
Λεπέτυμνου.

Εικόνα 2: Δύο κεραμικά
κεφάλια από το
Λεπέτυμνο, 1ο-2ο αιώνα μ.Χ.

Εικόνα 3: Οστράκα
αγγείου - ειδώλιο
Κορφή Λεπέτυμνου.

βρέθηκαν επιφανειακά πέντε κεφαλάκια από ειδώλια, ένα εύρημα που θέτει τη σφραγίδα του για την ύπαρξη του *ιερού χώρου*, άγνωστου ως τώρα. Τα δύο είχαν διατηρημένα τα χαρακτηριστικά του προσώπου, τα άλλα τρία ήταν φθαρμένα. Το ένα έφερε κάλυμμα οξύληκτο (ίσως ήταν μορφή νεαρού), τα άλλα δύο, γυναικείες μορφές, έφεραν κυλινδρικό κάλυμμα, που το σκεπαζε ο χιτώνας (μήκος από 2 έως 4 εκ.)¹.

Τα τούβλα και τα κεραμίδια, που βρίσκονται επίσης στο χώρο, υποδηλώνουν την ύπαρξη κάποιου κτίσματος, στο πλάτωμα ή στον ίδιο το βράχο. Επίσης, κομμάτια από πιθάρια, ένα από τα οποία διατηρούσε το κτηρινωπό επίχρισμα με καστανές γραμμές.

Και έτσι δέθηκε ο βράχος των αγέρηδων, που από τη Μήθυμνα φαντάζει σαν πύργος, με τη λατρεία του θείου. Ερίζουν ο Απόλλωνας, ο Παλαμήδης, ο Λεπέτυμος. Και ερχόμαστε στα λόγια τού αιώνιστου αρχαιολόγου Γιάννη Κοντή: "Δυστυχώς η περιοχή αυτή είναι από τις λίγες που ούτε με την ευκαιρία της πραγματείας αυτής

εξερευνήθηκε όπως έπρεπε. Υπάρχει οπωσδήποτε βάσιμη ελπίδα, σε μελλοντική συμπλήρωση της εργασίας, να βρεθούν λείψανα που σχετίζονται με τη λατρεία του ίδιου του *Λεπέτυμνου*, που ως ήρωας ήταν ο κατεξοχόν δαίμων της Μηθυμνίας και που μια από τις παραδόσεις της τον φέρνει ως "άντρα της Μήθυμνης"².

Έτσι ο Κοντής δεν πρόλαβε να ανέβει εδώ επάνω. Έτσι έκαμα και εγώ, πριν γράψω το βιβλίο μου για το νησί⁴. Ας είναι. Με συνοδό τον πρόεδρο της Πελοπίης και φίλο, Γιώργο Σίβρη, πάτησα αυτή την κορφή, όπου επί χρόνια ανεβαίνουν και γιορτάζουν τον Αι-Λια. Η γνώμη μου είναι ότι εντοπίστηκε ένας άγνωστος ιερός χώρος, ένα *Ιερό κορυφής*. Τα λαξευμένα βράχια, τα ελληνοστικά ειδώλια και η κεραμική το αποδεικνύουν.

Αυτή η κεραμική πηγαίνει και πιο βαθιά στον χρόνο, υπάρχουν δε ενδείξεις ύπαρξης *προϊστορικής θέσης* εδώ κοντά.

Έτσι, το "δικαίωμα της σκέψης μας", μεθυμένο από την ομορφιά του τόπου, φέρνει εδώ τη λατρεία του Ήρωα της Μήθυμνας *Λεπέτυμνου*. Εδώ που ακόμα και τώρα είδαμε κόρακες να κρῶζουν.

Οστράκα αγγείου - ειδώλιο.
Κορφή Λεπέτυμνου.
Αι-Λιας.

Σημειώσεις

1. Αντγ. Καρυστ. κερ. 17: Από Τα Λεσβιακά, του Ευσταθίου Γεωργιόδη, 1849. Ανατύπωση 1973.
2. Είναι ίσως "πύλος", ίσως πρόκειται για την "Εστία" ή την "Ήρα". Μια άλλη προσαγγελία.
3. Γιάννη Κοντή: *Η Λεσβός και η Μικρασιατική της Παραλία*. Αθήνα 1973, σελ. 287.
4. Μακη Αξιώτη: *Παραπομπές από το Λεσόβ. Μυτιλήνη* 1993.

The Lepetymnos Sanctuary

M. Axiotis

A pick sanctuary is located on the second, the west peak of the Lepetymnos mountain which is about 930 m high. Carved rocks and figurines and pottery of the Hellenistic period are the only remnants of a sanctuary, probably of the local hero and daemon Lepetymnos, the husband of Methymna.